

EURÓPSKY DOZORNÝ ÚRADNÍK PRE OCHRANU ÚDAJOV

Zhrnutie stanoviska európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov týkajúceho sa účasti na rokovaníach o druhom dodatkovom protokole k Budapeštianskemu dohovoru o počítačovej kriminalite

(Úplné znenie tohto stanoviska je k dispozícii v anglickom, francúzskom a nemeckom jazyku na webovom sídle európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov www.edps.europa.eu)

(2019/C 186/05)

Európska komisia 5. februára 2019 vydala odporúčanie na rozhodnutie Rady, ktorým sa Komisii v mene Únie povoľuje účasť na rokovaníach o druhom dodatkovom protokole k Dohovoru o počítačovej kriminalite z Budapešti. V prílohe k odporúčaniam sa stanovujú odporúčané smernice Rady na rokovania o tomto protokole. Cieľom tohto protokolu je zlepšiť tradičný spôsob spolupráce a zahrnúť ustanovenia o cezhraničnej priamej spolupráci medzi orgánmi presadzovania práva a poskytovateľmi služieb, ako aj ustanovenia o cezhraničnom priamom prístupe k údajom zo strany orgánov presadzovania práva.

EDPS víta a aktívne podporuje odporúčanie Európskej komisie, ktorým povoľuje rokovania v mene Európskej únie o druhom dodatkovom protokole k Dohovoru o počítačovej kriminalite. Ako EDPS už dlho tvrdí, EÚ potrebuje udržateľné opatrenia na výmenu osobných údajov s tretími krajinami na účel presadzovania práva, v plnom súlade so zmluvami EÚ a Chartou základných práv. Aj pri vyšetrowaní vnútroštátnych prípadov sa orgány presadzovania práva čoraz častejšie stretávajú s „cezhraničnými situáciami“, ak sú informácie elektronicky uchovávané v tretej krajine. Rastúci objem žiadostí a nestálosť digitálnych informácií predstavujú záťaž pre existujúce modely spolupráce, ako sú zmluvy o vzájomnej právnej pomoci. EDPS chápe, že orgány pri vyšetrowaní čelia časovému tlaku a podporuje snahy o vytvorenie nových modelov spolupráce, a to aj v kontexte spolupráce s tretími krajinami.

Cieľom tohto stanoviska je poskytnúť konštruktívne a objektívne odporúčania pre inštitúcie EÚ, keďže Rada musí predložiť svoje smernice pred začiatkom tejto citlivej úlohy so širokými dôsledkami. EDPS zdôrazňuje potrebu zabezpečiť dodržiavanie základných práv vrátane práva na súkromie a ochrany osobných údajov v plnom rozsahu. Aj keď EDPS uznáva, že nie je možné úplne opakováť terminológiu a vymedzenia práva EÚ v dohode s tretími krajinami, ochranné opatrenia pre jednotlivcov musia byť jasné a účinné, aby bola v úplnom súlade s primárnym právom EÚ. Súdny dvor Európskej únie v uplynulých rokoch potvrdil zásady ochrany údajov vrátane spravodlivosti, presnosti a relevantnosti informácií, nezávislého dohľadu a individuálnych práv jednotlivcov. Tieto zásady sú rovnako relevantné pre verejné subjekty ako aj pre súkromné spoločnosti a sú ešte oveľa dôležitejšie v kontexte citlivosti údajov, ktoré sa vyžadujú pri vyšetrowaní trestných činov.

Mnohé už naplánované záruky sú vítané, mali by sa však posilniť. EDPS určil tri základné zlepšenia, ktoré odporúča pre smernice na rokovania v záujme zabezpečenia súladu s chartou a článkom 16 ZFEÚ:

- zabezpečenie povinného charakteru plánovaného protokolu,
- zahrnutie podrobných záruk vrátane zásady obmedzenia účelu, vzhľadom na rôznych potenciálnych signatárov, pričom nie všetci sú zmluvnými stranami Dohovoru o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov alebo neuzavreli dohodu rovnocennú so zastrešujúcou dohodou medzi EÚ a USA,
- odmietnutie akýchkoľvek ustanovení o priamom prístupe k údajom.

V stanovisku sa okrem toho uvádzajú ďalšie odporúčania týkajúce sa zlepšenia a objasnení smerníc na rokovania. EDPS je inštitúciám naďalej k dispozícii na ďalšie poradenstvo počas rokovaní a pred dokončením protokolu.

1. ÚVOD A SÚVISLOSTI

1. Komisia 17. apríla 2018 vydala balík dvoch legislatívnych návrhov: návrh nariadenia o európskom príkaze na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach⁽¹⁾ (ďalej len „návrh o elektronických dôkazoch“) a návrh smernice, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní⁽²⁾. Kým v Európskom parlamente pokračujú práce, Rada Európskej únie (Rada) dospela k všeobecnému smerovaniu pokiaľ ide o tieto dva návrhy⁽³⁾.
2. Komisia 5. februára 2019 prijala dva odporúčania týkajúce sa rozhodnutí Rady: odporúčanie o poverení začať rokovania so zreteľom na dohodu medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach⁽⁴⁾ a odporúčanie, ktorým sa povoľuje účasť na rokovaní o druhom dodatkovom protokole k Dohovoru Rady Európy o počítačovej kriminalite (CETS č. 185)⁽⁵⁾. Prvé odporúčanie je predmetom samostatného stanoviska EDPS⁽⁶⁾. Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov (EDPS) sa však domnieva, že obe rokovania, ako s USA tak aj v rámci Rady Európy sú úzko prepojené.
3. Odporúčanie bolo prijaté na základe postupu stanoveného v článku 218 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ) pre dohody uzatvárané medzi EÚ a tretími krajinami. V tomto odporúčaní sa Komisia snaží získať povolenie od Rady, ktorým by bola vymenovaná za vyjednávača v mene EÚ vo veci druhého dodatkového protokolu k Dohovoru o počítačovej kriminalite z Budapešti (CETS č. 185)⁽⁷⁾ v súlade so smernicami na rokovania, ktoré tvoria prílohu k odporúčaniam. Príloha k odporúčaniam (ďalej len „príloha“) je mimoriadne dôležitá, keďže sa v nej stanovujú odporúčané smernice Rady pre Komisiu na rokovanie o protokole v mene EÚ. Po dokončení rokovaní bude musieť Európsky parlament udeliť svoj súhlas so znením dohody, ktoré bolo predmetom rokovaní, a Rada bude musieť prijať rozhodnutie o uzatvorení dohody. EDPS očakáva, že bude vo veci znenia návrhu dohody včas konzultovaný v súlade s článkom 42 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2018/1725.
4. EDPS víta skutočnosť, že po prijatí odporúčania Európskou komisiou bol konzultovaný v súlade s článkom 42 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2018/1725. EDPS takisto víta odkaz na toto stanovisko v odôvodnení 8 odporúčania. Chcel by zdôrazniť, že týmto stanoviskom nie sú dotknuté žiadne ďalšie pripomienky, ktoré by mohol predložiť na základe ďalších dostupných informácií, ustanovení návrhu protokolu počas rokovaní a legislatívneho vývoja v tretích krajinách.

5. ZÁVERY

58. EDPS chápe, že orgány presadzovania práva musia zabezpečiť a získať elektronické dôkazy rýchlo a účinne. Podporuje využívanie inovatívnych prístupov s cieľom získať cezhraničný prístup k elektronickým dôkazom a najšť odpoveď EÚ na existujúce otázky v tomto kontexte. Druhým dodatočným protokolom, o ktorom sa má rokovať na úrovni EÚ, by sa lepšie zachovala úroveň ochrany, ktorú zaručuje rámec EÚ pre ochranu údajov, a zabezpečila by sa jednotná úroveň ochrany v rámci celej EÚ, namiesto rôznorodých dohôd, ktoré by na bilaterálnej úrovni uzatvárali členské štáty. Cieľom tohto stanoviska je preto poskytnúť inštitúciám EÚ konštruktívne a objektívne poradenstvo k úsiliu Komisie získať od Rady povolenie na účasť na rokovaní o tomto protokole.

⁽¹⁾ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o európskych príkazoch na predloženie a uchovanie elektronických dôkazov v trestných veciach, COM(2018) 225 final.

⁽²⁾ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní, COM(2018) 226 final.

⁽³⁾ Rada prijala svoje všeobecné smerovanie k návrhu nariadenia 7. decembra 2018, dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/sk/press/press-releases/2018/12/07/regulation-on-cross-border-access-to-e-evidence-council-agrees-its-position/#>. Rada prijala svoje všeobecné smerovanie k návrhu smernice 8. marca 2018, dostupné na <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2019/03/08/e-evidence-package-council-agrees-its-position-on-rules-to-appoint-legal-representatives-for-the-gathering-of-evidence/>.

⁽⁴⁾ Odporúčanie na rozhodnutie Rady o poverení začať rokovania so zreteľom na dohodu medzi Európskou úniou a Spojenými štátmi americkými o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach, COM(2019) 70 final.

⁽⁵⁾ Odporúčanie na rozhodnutie Rady, ktorým sa povoľuje účasť na rokovaní o druhom dodatkovom protokole k Dohovoru Rady Európy o počítačovej kriminalite (CETS č. 185), COM(2019) 71 final.

⁽⁶⁾ Zhrnutie stanoviska EDPS 2/2019 o mandáte na rokovanie o dohode medzi EÚ a USA o cezhraničnom prístupe k elektronickým dôkazom.

⁽⁷⁾ Dohovor o posilnenej medzinárodnej spolupráci v oblasti počítačovej kriminality a elektronických dôkazov, Budapešť, 23. novembra 2001, CETS č. 185.

59. EDPS víta skutočnosť, že cieľom mandátu je zabezpečiť, aby protokol obsahoval primerané záruky v oblasti ochrany údajov.
60. EDPS odporúča tri základné zlepšenia zamýšľaného protokolu, aby bol zabezpečený súlad s chartou a článkom 16 ZFEÚ. EDPS odporúča, aby sa smernice na rokovania zamerali na:
- zabezpečenie povinného charakteru plánovaného protokolu,
 - Zavedenie podrobných záruk vrátane zásady obmedzenia účelu, vzhľadom na rôznych potenciálnych signatárov, pričom nie všetci sú zmluvnými stranami Dohovoru o ochrane jednotlivcov pri automatizovanom spracovaní osobných údajov alebo neuzavreli dohodu rovnocennú so zastrešujúcou dohodou medzi EÚ a USA,
 - odmietnutie akýchkoľvek ustanovení o priamom prístupe k údajom.
61. Okrem týchto všeobecných odporúčaní sa odporúčania a pripomienky EDPS v tomto stanovisku týkajú nasledujúcich osobitných aspektov:
- právny základ rozhodnutia Rady,
 - následný prenos zo strany príslušných orgánov tretích krajín,
 - práva dotknutých osôb, predovšetkým právo na informácie a právo na prístup k údajom,
 - kontrola zo strany nezávislého orgánu,
 - súdne opravné prostriedky a správne opravné prostriedky,
 - trestné činy, na ktoré sa vzťahuje plánovaný protokol a kategórie osobných údajov,
 - konkrétne záruky na zabezpečenie primeranej úrovne bezpečnosti prenášaných údajov,
 - konkrétne záruky týkajúce sa údajov chránených výsadami a imunitami,
 - vzájomná pomoc v núdzových situáciách,
 - v prípade priamej spolupráce, prenos osobných údajov, vymedzenia a druh údajov, zapojenie iných orgánov, možnosti pre poskytovateľov služieb, ktorým bol doručený príkaz na predloženie elektronických dôkazov namietaj na základe konkrétnych dôvodov,
 - možnosť pozastaviť protokol v prípadoch porušenia jeho ustanovení a preskúmať ho.
62. EDPS zostáva napokon aj naďalej k dispozícii Komisii, Rade a Európskemu parlamentu, pokiaľ ide o poskytovanie poradenstva v ďalších fázach tohto procesu. Pripomienky uvedené v tomto stanovisku nemajú vplyv na žiadne ďalšie pripomienky, ktoré by EDPS mohol predložiť v prípade ďalších otázok, ktoré sa budú riešiť po získaní ďalších informácií. Očakáva, že pred finalizáciou návrhu protokolu bude jeho znenie s ním konzultované.

V Bruseli 2. apríla 2019

Giovanni BUTTARELLI

Európsky dozorný úradník pre ochranu údajov
